

Sune Johannesson: Känd svensk studio fyller 60 – musik och tankar för nya tider

KRÖNIKA Sune Johannesson / kultur@kristianstadsbladet.se

Den världskända svenska elektronmusikstudion EMS fyller 60 år. "Den ville vara som en sopkvast för att bli av med allt det gamla mossiga." Sune Johannesson besökte jubileumsutställningen om EMS och lärde sig mycket nytt samtidigt som gamla minnen vaknade till liv.

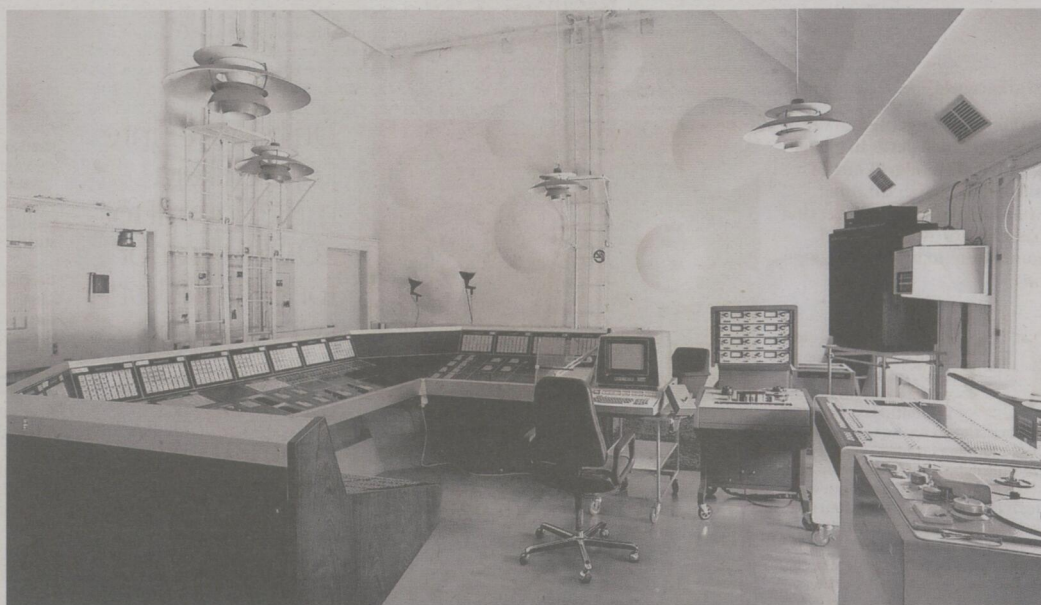
När den klassiska musiken kom in i mitt liv var jag 23 år (ett tag sedan!) och allting höll på att förändras. Så givetvis blev jag även in i den här för mig nya musikaliska världen och njöt av Vi-valdi, Grieg och många andra historiskt kända tonsättare.

När jag under en konsert för nästan exakt 40 år sedan plötsligt fick höra ett verk av den svenske 1900-talsmästaren Ingvar Lidholm tog denna resa en ny riktning. In i den klassiska musikens samtidsklanger. Oerhört spännande. Och snart upptäckte jag allt möjligt – från John Cages tystnad till tvolvt, minimalism, modernt sökande och, inte minst, experimentella elektroniska sfärer som tog mig vart-som-helt.

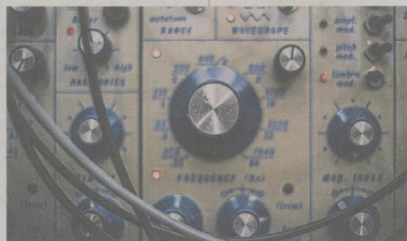
Jag gick på en elektronmusikfestival i Skinnkatteberg i Bergslagen och fick ta del av ett improviserat verk för motorsåg. Jag satt på golvet i en konsertlokal i Berlin där högtalarna i golvet fick hela min kropp att känna av musikens intensitet. När P2-programmet "Nya timmen" spelade ett elektroniskt verk som jag hade önskat satt jag ute i trädgården och lyssnade. Efteråt reste sig grannen bakom sin höga häck och tackade för att jag hade gett honom en helt oväntad kväll.

En hel del av den här musiken hade kopplingar till en satsning på en studio i Stockholm som just i år fyller 60 år, vilket både firas och uppmärksammas med en alldeles utsökt jubileumsutställning på Scenkonstmuseet i huvudstaden.

Studio heter EMS, vil-

Elektronmusikstudion på den ursprungliga adressen Kungsgatan 8. FOTO: GUNNEL LUNDHOLM/EMS ARKIV

Närbild på Elektronmusikstudions kända Buchla-synt.

FOTO: JONAS ANDRÉ/SCENKONSTMUSEET

ket står för ElektronmusikStudio, och den är fortfarande aktiv och fullbokad av såväl svenska som internationella musiker och tonsättare. När den drog igång sin verksamhet 1964 var den en av de första, och största, i världen.

Syftet var inte bara att skapa ny musik, utan att bli en del av de förändringar som växte sig allt starkare i samhället både här och i andra länder. Utställningens titel lyfter fram just detta, att det inte enbart handlade om musik: "Elektronmusiken – konst, teknik och politik".

Och när man går runt i de härligt välfyllda rummen får man ta del av hela historien. Som hur elektronmusik växer fram från alla första början, tankarna bakom grundan-

det av EMS, mängder av teknik – från bandspelare till världens på den tiden mest avancerade dator, hur den nya elektroniska musiken tas emot, förändringar genom åren och alla tonsättare som sökte sig dit för att skapa nya klangvärldar. Och här är massor av musik. På med lurarna eller sitt ner i ett hörn och res med. Det finns mycket att upptäcka.

Idag är tonsättaren Mats Lindström chef för EMS och i en videointervju på utställningen berättar han om studios och den elektroniska musikens betydelse. Då och idag.

Första elektronmusikliska studion öppnades 1948 i Paris och i Köln fem år senare togs nästa stora steg, med Karlheinz

Syftet var inte bara att skapa ny musik, utan att bli en del av de förändringar som växte sig allt starkare i samhället både här och i andra länder. Utställningens titel lyfter fram just detta, att det inte enbart handlade om musik: 'Elektronmusiken – konst, teknik och politik'.

Sune Johannesson

Stockhausen som ledande tonsättare. Åren efter andra världskriget innebar andra tider och en ny värld höll på att växa fram. "Väst", säger Mats Lindström, "ville satsa på 'freedom' och Väst-Berlin sågs som en pärla som lyste över öst."

I den här nya världen är det flera som börjar se på musiken med öppna ögon och öron. Mats Lindström igen: "Visionen med ny musik handlade om att den skulle ersätta den gamla mossiga borgerliga. /.../ EMS, och även scenen Fylkingen, var som att ta en sopkvast och sopa ut allt det här gamla."

Musiken var ljudkonst, datorn blev ett hjälpmedel för tonsättarna och frågan tog även plats i politiken. Att förändra musiken var alltså en del i en större

helhet för att bygga en ny framtid.

Norske tonsättaren Knut Wiggen kom att bli EMS-satsningens stora pionjär. Snart när studios rykte hela världen och många sökte sig dit för att skapa nytt.

Flera av dem som skapat ljudkonst på EMS möter vi på utställningen i form av smakprov för våra öron. Som Lars-Gunnar Bodin, Hanna Hartmann, Karl-Birger Blomdahl, Ralph Lundsten, Maria W Horn, Sten Hanson, Guds söner, Pär Thörn, Sonja Åkeson...

Utställningen väcker personliga minnen från tiden då elektronmusik var en självklar del av min vardag. Samtidigt ger den mig både ny kunskap och väcker min nyfikenhet.

Fakta Lite mer

1. Om utställningen "Elektronmusikstudion – konst, teknik och politik" visas på Scenkonstmuseet i Stockholm (på Östermalm, nära Dramaten). Sista dag är den 1 september 2024. Kolla in programmet, för här ges både guidade turer och konserter.

2. Mer på Scenkonstmuseet Scenkonstmuseets huvudutställning är "På scen" – om teater, musik och dans. Här går det också att prova instrument. Eller teste dockteater. Barnvänligt!

3. Elektronmusik i Skåne Skhvh Vardagsrummet är en scen för elektronmusiken. Hittas i Östra Hoby, Österlen. Även i Malmö ges en del konserter inom genren, som på Inkonst. Och så finns radions "Elektroniskt i P2" med Håssleholmaren Andreas Tilliander som programledare.

För det är en lika intressant som lustfylld utställning. Om musik men också om skaparkraft, tidsanda och framtidstro som även visar vilken stor roll satsningen på EMS hade och fortfarande har.

Tänk att vi i Sverige gjorde detta! Gick före och vågade tänka nytt.